

Carme Riera

GRÀCIES

Cinquanta anys després

el balancí

edicions
62

CARME RIERA

Gràcies

Cinquanta anys després

Edicions 62

Barcelona

© Carme Riera, 2025

*La lectura obre horitzons, iguala oportunitats i construeix una societat millor.
La propietat intel·lectual és clau en la creació de continguts culturals perquè sosté l'ecosistema
de qui escriu i de les nostres llibreries.*

*En comprar aquest llibre contribuïu a mantenir aquest ecosistema viu i en creixement.
A Grup62 agruïm que ens ajudeu a donar suport així a l'autonomia creativa d'autores
i autors perquè puguin continuar desenvolupant la seva funció.*

*Adreceu-vos a CEDRO (Centro Español de Derechos Reprográficos) si necessiteu fotocopiar
o escanejar algun fragment d'aquesta obra. Podeu contactar amb CEDRO a través
del web www.conlicencia.com o per telèfon al 91 702 19 70 / 93 272 04 47.*

*Queden expressament prohibits l'ús o la reproducció d'aquest llibre o de qualsevol de les seves parts
amb el propòsit d'entrenar o alimentar sistemes o tecnologies d'intel·ligència artificial.*

Primera edició: setembre del 2025

© d'aquesta edició: Edicions 62, s. a.
Diagonal, 662-664. 08034 Barcelona
info@grup62.com
www.edicions62.cat

Fotocomposició: Grup62
DIPÒSIT LEGAL: B. 13.157-2025
ISBN: 978-84-297-8282-0

GRÀCIES

Els escriptors i les escriptores ens passam bona part de la vida intentant trobar les paraules precises, les més exactes i oportunes per anomenar les coses, les sensacions, les emocions o les idees. No obstant això, almanco aquesta vegada, no he necessitat cercar gaire per a començar aquest text, que va adreçat a tots vostès, estimats lectors, i, potser encara més, estimades lectores, perquè, ben a l'abast, la paraula *gràcies*, una de les meves predilectes, és la que millor resumeix allò que els vull transmetre.

Sense vostès, sense que vostès em seguissin llegint, jo hauria pogut escriure, però, de ben segur, hauria tengut dificultats per publicar, especialment des que la revolució tecnològica ho capgirés tot i enviés en orris el bocaorella d'abans. Avui són les xarxes socials i la publicitat esbombada pels mitjans de comunicació, l'element fonamental per a la propaganda d'un llibre.

Jo, gràcies a tots vostès, vaig tenir la sort que funcionés el bocaorella, perquè quasi tot d'una que va sortir *Te deix, amor, la mar com a penyora*, molta gent, especialment gent jove, com aleshores era jo, van començar a llegir els contes d'aquell llibre, més aviat pri-

matxol, només 128 planes, gens luxós, de tapes toves i amb una coberta blavosa d'Enric Satué on per una mar mentida navegava un veler.

El va publicar l'editorial Laia, que emprava com a logo una barana d'aquelles fetes de marès de tipus mediterrani, una mena de columna esquifida amb una bolla al mig que tots hem vist a molts llocs.

La barana de Laia, però, intentava fer esment d'una altra cosa: dels punys ben closos dels militants i simpatitzants comunistes que formaven part de l'equip editorial. Creien que d'aquella manera podrien burlar la censura i exhibir el seu símbol, que implicava un desafiament al règim franquista i demostrava la seva força, ja que eren moltes les bolles-punys units.

Vaig dur el llibre a Laia perquè el meu amic tan estimat Guillem Frontera, malauradament desaparegut el 2024, em va recomanar.

Record molt bé que fou a finals de febrer de 1975, quan vaig agafar un autobús a la parada propera a la Virreina, en el començament de la Rambla barcelonina, per anar cap al barri de la Bordeta, on hi havia, en el carrer Constitució, la seu de l'editorial.

M'havia posat la indumentària hippy que m'esqueia millor —malgrat que fora, segons qualificatiu de la meva mare, uns pedaços mal cosits— per causar bona impressió als editors. En la senalla, penjada a l'esquena, hi duia la carpeta amb el manuscrit.

El primer que em va cridar l'atenció d'aquella editorial tan progre era el senyor cofat amb una barretina que et trobaves tot d'una que entraves, i després

l'ambient força kumbaià de la gent que hi treballava i que s'adeia amb els principis de «cristians pel socialisme», el moviment liderat per Alfonso Carlos Comín, l'amo i director de Laia.

Aquell primer dia ja em va semblar que a Laia no només hi havia els kumbaiàs amb contracte sinó d'altres externs i annexionats a la causa, que hi anaven a conspirar o a mirar com s'hi conspirava, a més de nombrosos visitants, com jo mateixa.

Crec que fou aquell matí quan vaig veure per primera vegada José Agustín Goytisolo que parlava amb Nani, Ignasi Riera, la persona amb la qual jo havia quedat, de part de Guillem Frontera.

Ignasi Riera em va rebre en una mena de despatx força gran, però on gairebé no s'hi cabia. Alguns empleats seien davant d'una taula llarga atapeïda de papers, llibres amuntegats i diverses màquines d'escriure. D'altres, com jo mateixa, restàvem drets tota l'estona. I encara uns altres més entraven i sortien, saludaven els nous vinguts, però només n'escometien alguns, amb els quals secretejaven en veu baixa, parlant segurament de política —Franco ja tenia els dies comptats—, tot i que ara pens que podia ser de qualsevol fotesa o nimietat quotidiana a la qual donava prestigi dotar d'una aura de clandestinitat.

La sala era plena de fum. Tothom fumava. José Agustín Goytisolo, amb el qual anys després vaig establir una amistat molt gran que durà fins a la seva mort sobtada i tristíssima, em va oferir els seus Gitanes, els preferits de Camus i de Sartre —aleshores una prova de glamurosos contactes amb la dolça France—, que

ell consumia sempre seguit, encenent, amb la llosca del vell, el nou. Jo li vaig dir que gràcies i vaig treure de la meva senalla uns cigars amb broqueta, mentolats, More, que guardava per a les grans ocasions. La visita a Laia ho mereixia.

Tot plegat, el xivarri de les converses, el renou d'alguna màquina d'escriure —la resta eren a l'espera dels dits assenyats, capaços de teclejar: «ens ha agradat molt el seu manuscrit, el publicarem de seguida»—, em va semblar bastant simpàtic. Si al fons de la sala hi hagués hagut un billar atrotinat, hauria pensat que havia entrat en un casino de poble. Però no, era Laia, la meva futura editorial, a la qual vaig ser fidel fins que Carmen Balcells, l'agent literària, ens separés. Però no vull avançar esdeveniments.

Després d'una estona, Nani Riera em feu cas i va agafar la carpeta amb el manuscrit. Sense ni tan sols obrir-la, em va dir que els contes eren molt difícils de publicar perquè la gent preferia les novel·les i encara més l'assaig. Tot i això, va assegurar-me que els llegiria amb molta cura, quan pogués, i que m'avisaria tot d'una que la feina acumulada, que era molta —i ara que el dia del llibre s'apropava en tenia encara més—, li ho permetés. No seria aviat, això ho volia deixar clar. Vuit o nou mesos, pel cap baix.

Vaig sortir de Laia amb la convicció que el meu manuscrit passaria, no mesos, sinó anys a la sala d'espera. Però com que no tenia cap altra opció a l'abast ni coneixia cap altra editorial ni més escriptors que Guillem Frontera, em vaig haver de resignar. Ja sabia

que no era fàcil. A més, Frontera, abans de dir-me que ho provés amb Laia, havia passat el text a una petita editorial mallorquina, que només el podria publicar si es rescabala d'una inversió feta amb un llibre de Llorenç Villalonga, cosa que no succeí, per la qual cosa no tenia cap alternativa millor. En conseqüència, l'assumpte era ben clar: no hi havia més possibilitat que escollir entre Laia o res, i no ho vaig dubtar: Laia.

Molt decebuda, vaig procurar oblidar-me de la publicació del llibre i em vaig centrar en les classes i en la preparació d'oposicions convocades per a aquell mateix estiu per a càtedres d'institut, molt més difícils que les càtedres d'universitat a les quals vaig oposar també més endavant.

Un parell de setmanes després de la visita a Laia, a mig mes de març, vaig rebre una de les millors sorpreses de la meua vida: la trucada de Nani Riera per a dir-me que els contes li havien agradat i que el llibre sortiria de seguida, aprofitant Sant Jordi.

EL 23 D'ABRIL DE 1975

La primera edició del *Te deix* va aparèixer el 23 d'abril de 1975, una de les diades de Sant Jordi més eufòriques que hem viscut mai perquè intuïem, com cantava l'estimat Raimon, que la nit s'acabava, que estava a punt d'acabar-se. Jo, a més, em sentia immensament feliç amb la publicació del meu primer llibre.

Els de Laia tenien una parada al començament de la Rambla, a l'altura de Canaletes. Em demanaren que hi comparegués a les deu del matí. Vaig arribar puntualíssima. A banda de Nani Riera, hi havia Alfonso Carlos Comín, una de les persones més seductores que he conegut mai, especialment quan et mirava als ulls, d'aquella manera apresada en un poema de Pedro Salinas, com si t'hi cerqués l'ànima. Tots dos venien com a executius responsables a donar només un suport momentani perquè marxaren tot seguit.

Vaig asseure'm darrere d'un munt de *penyores* acabades de sortir de la impremta. Feien encara una olor de lletra novella, molt agradosa. A banda i banda del meu costat, hi havia dos autors coneguts i consagrats, als quals no havia vist mai. Un era Víctor Mora, encantador pare del Capitán Trueno, a qui havia lle-

git, i l'altre un senyor gran, molt tocat i posat, el nom del qual no record, tot i que sí record que era un escriptor patriota, gran admirador del president Companys, amb qui havia tingut força relació, segons em va explicar.

A ambdós se'ls acostaven amics i coneguts per fer petar la xerrada i de tant en tant signaven alguns exemplars. En mi no s'hi fixava ningú. Jo, res. Res de res.

M'entretenia mirant la gent que passava, molta, però no una allau infinita, com darrerament. De sobte vaig veure la cordada amb la qual les mestres del parvulari on anava el meu fill havien tret els nins a passeig i em va parèixer, com sovint em passava aleshores, que era una mala mare, que millor, molt millor que escriure contes —el *Te deix* el vaig escriure d'una tirada un 14 de novembre de 1972 amb ell encara dins meu, només faltaven dues setmanes per separar-nos— era tenir més esment dels fills. Vaig pensar que era molt fàcil que en Ferran es perdés, que, distret, es deixés anar de la cordada, i vaig estar a punt d'aixecar-me i agafar el meu nin de la mà i tornar cap a ca nostra.

Però no, no ho vaig fer. Vaig seguir darrere del munt de *penyores*, desitjant amb totes les meves forces que el rellotge accelerés, que fossin ja la una, hora d'acabar, que les dotze no existissin, perquè ningú s'interessava pels meus contes. Ningú, ningú, ningúúú. Ai! Ningú.

De sobte, però, ja faltava poc perquè la tortura de sentir-me fermada a la cadira s'acabàs, va acostar-se ell. Ell. Era jove, tant o més que jo aleshores. D'una

bellesa compacta, de cap a peus, ho record bé. Va agafar un exemplar i el va obrir, més o menys encuriosit, i aleshores jo, sense saber d'on havia tret les forces per a la gosadia, li vaig dir molt dolçament, imagin que en un to de súplica vergonyosa: «Si te'l compres, te'l dedic». I sí, se'l va comprar, i fou l'únic llibre que vaig signar en tot el matí d'aquella estrena meva de diada de Sant Jordi.

Sovint, quan vaig pel món a actes literaris, ho explico perquè m'agradaria molt retrobar-lo per a agrair-li el gest, que per a mi fou definitiu.

El *Te deix*, tot i la manca d'èxit del dia de l'estrena, va funcionar molt bé i es va exhaurir aviat. La tirada devia ser curta, però l'editorial va reimprimir el llibre tot d'una, i així, amb cobertes diferents, quasi sempre de temes marítims, fins a quaranta vegades, perquè la gent el seguia comprant per regalar a coneguts, amics i sobretot a les persones estimades.

Encara ara trobo lectors i lectores que em demanen una signatura dels vells *Te deixos*. Fins i tot el passat Sant Jordi se'm van acostar algunes persones perquè els firmés no només *Una ombra blanca*, la darrera novella, sinó una primera o segona o tercera edició del llibre, que des del 1975 havien conservat, llegit i rellegit. Per això els fulls s'havien esgrogueït com si desitgessin retornar al seu món primigeni d'arbres, transformats en fulles de tardor.

Per a mi és un regal magnífic continuar signant *penyores*, tant les velles edicions, de vegades amb comentaris i marques de lectura, plenes de la vida dels

seus propietaris, com de les noves, les actuals d'Edicions 62, algunes amb tapa dura, d'un aire menys fràgil i més perdurable.

No tenc cap dubte que escrivim, o almenys jo escric, per a anar a l'encontre d'algú, per a atansar-me a ella o a ell amb un tacte fet de paraules.

Els confessaré que quan en algun metro, bus, tren o avió, on encara algú llegeix un llibre en lloc de mirar el mòbil, si el llibre és meu, com m'ha passat de vegades, sobretot abans, quan encara els mòbils no s'havien convertit en armes de destrucció massiva de la lletra impresa en paper, he de reprimir l'impuls de fer-li una besada. Si no ho faig, és perquè no s'ho prengui com un assetjament sexual, objecte de denúncia, i no vulgui tornar a agafar cap llibre meu mai pus. En tenc, però, moltes ganes.